Journal for Developing the Social and Community, 13 (2), 495-516 : May-August 2026
(สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม)

The AI-STORY Framework: A Conceptual Evaluative Model for Integrating Generative AI into Rural Teacher Professional Development

Kawiwat Wichitchockthananon
Sisaket Rajabhat University
E-mail: kawi.sskru@gmail.com

Received	Reviewed	Revised	Accepted
02/06/2026	04/06/2026	06/06/2026	29/06/2026

Abstract

Background and Objectives: This article synthesizes knowledge on integrating Generative Artificial Intelligence (GenAI) into rural teacher professional development. It identifies research gaps and proposes the AI-STORY framework as a conceptual evaluative model for examining whether GenAI integration aligns with educational contexts, curricula, ethical standards, classroom practice, and evidence of learning.

Methods: A targeted literature review and conceptual synthesis were conducted across five domains: GenAI in education, teacher professional development, rural education, AI literacy, and AI ethics. Evidence was stratified into three layers and mapped against seven AI-STORY dimensions: Analyze, Identify, Scaffold, Transform, Optimize, Run, and Yield.

Results: Current research is relatively strong in conceptual design, learning-objective identification, teacher readiness, and contextual analysis of rural settings. However, significant gaps remain in classroom implementation of AI-generated resources and empirical evidence of learner-level outcomes. Much of the existing literature still emphasizes teacher attitudes, readiness, and tool use rather than demonstrated pedagogical impact.

Conclusion: The AI-STORY framework is proposed as a conceptual evaluative model for examining the quality of GenAI integration in rural teacher professional development. Rather than functioning as a procedural checklist, it helps educators and policymakers consider contextual fit, teacher support, ethical review, classroom enactment, and evidence of learning before making claims about the educational value of GenAI.

Keywords: Instructional Design; Teacher Professional Development; AI-STORY Framework; Generative Artificial Intelligence; Rural Schools

กรอบแนวคิด AI-STORY: รูปแบบการประเมินเชิงแนวคิดสำหรับการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนชนบท

กวีวัฒน์ วิชิตโชคธนานนท์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อีเมล: kawi.sskru@gmail.com

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: บทความวิชาการนี้สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ เชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนชนบท วิเคราะห์ช่องว่างของวรรณกรรม และนำเสนอกรอบแนวคิด AI-STORY เป็นรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิด เพื่อตรวจสอบว่าการบูรณาการ GenAI สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน เป้าหมายหลักสูตร จริยธรรม การใช้จริงในชั้นเรียน และหลักฐานผลลัพธ์เพียงใด

ระเบียบวิธีการวิจัย: ใช้การทบทวนวรรณกรรมแบบมุ่งเป้าและการสังเคราะห์เชิงมโนทัศน์ ครอบคลุม 5 ประเด็น ได้แก่ GenAI ทางการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครู บริบทโรงเรียนชนบท ความฉลาดรู้ด้าน AI และจริยธรรม AI จากนั้นจัดหลักฐานเป็น 3 ชั้น และวิเคราะห์ผ่าน 7 มิติของ AI-STORY ได้แก่ Analyze, Identify, Scaffold, Transform, Optimize, Run และ Yield

ผลการวิจัย: ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะงานด้าน GenAI ทางการศึกษาในช่วง ค.ศ. 2023–2025 สะท้อนว่าหลักฐานมีความเข้มแข็งด้านการออกแบบแนวคิด การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ความพร้อมของครู และการวิเคราะห์บริบท แต่ยังมีหลักฐานจำกัดเกี่ยวกับการนำทรัพยากรที่สร้างด้วย AI ไปใช้จริงในชั้นเรียน และผลลัพธ์ระดับผู้เรียน งานจำนวนมากยังเน้นทัศนคติ ความมั่นใจ หรือการใช้เครื่องมือ มากกว่าผลเชิงการสอนที่ตรวจสอบได้

สรุปผล: กรอบ AI-STORY เสนอเป็นรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิดสำหรับตรวจสอบคุณภาพ การบูรณาการ GenAI ในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนชนบท กรอบนี้ไม่ใช่รายการตรวจสอบเชิงขั้นตอน แต่ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องพิจารณาความสอดคล้องกับบริบท การสนับสนุนครู การตรวจสอบจริยธรรม การใช้จริงในชั้นเรียน และหลักฐานผลลัพธ์ ก่อนสรุปคุณค่าทางการศึกษาของ GenAI

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; การพัฒนาวิชาชีพครู; กรอบแนวคิด AI-STORY; ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์; โรงเรียนชนบท

บทนำ

ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative Artificial Intelligence: GenAI) ทำให้บทบาทของครูเปลี่ยนจากผู้ใช้เครื่องมือเพื่อผลิตสื่อ ไปสู่ผู้ออกแบบ กำกับ และประเมินการเรียนรู้ร่วมกับระบบอัจฉริยะ การเปลี่ยนแปลงนี้มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะการใช้ GenAI ให้เกิดคุณค่าทางการศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะทางเทคนิคเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยวิจารณญาณทางการสอน ความเข้าใจผู้เรียน จริยธรรม และการใช้หลักฐานจากชั้นเรียนประกอบการตัดสินใจ (UNESCO, 2023, 2024; U.S. Department of Education, 2023; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567)

ในโรงเรียนชนบท ความท้าทายดังกล่าวมีความซับซ้อนมากขึ้น ครูจำนวนมากต้องทำงานภายใต้ข้อจำกัดด้านอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ดิจิทัล จำนวนครู ภาระงาน และโอกาสเข้าถึงการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องที่ไม่เท่าเทียม การส่งเสริมให้ครูใช้ GenAI จึงไม่ควรเริ่มจากการจัดซื้อเครื่องมือหรือการอบรมคำสั่งสำเร็จรูป แต่ควรเริ่มจากการวิเคราะห์บริบทจริงของโรงเรียน หลักสูตร ผู้เรียน ภาษา วัฒนธรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ (Glover et al., 2016; Kormos & Wisdom, 2021; Kim & Wargo, 2025; López Costa, 2025)

งานการศึกษาในช่วง ค.ศ. 2023–2025 สะท้อนว่า GenAI มีศักยภาพในการลดภาระงานครู สนับสนุนการออกแบบกิจกรรม และช่วยสร้างสื่อที่ปรับให้เหมาะกับผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม อย่างไรก็ตาม หลักฐานส่วนใหญ่ยังเน้นทัศนคติ ความพร้อม หรือการใช้เครื่องมือ มากกว่าการอธิบายว่าครูนำผลลัพธ์จาก AI ไปตรวจสอบ ปรับใช้ และพิสูจน์ผลในชั้นเรียนอย่างไร (OECD, 2025; Prilop et al., 2025; Lakhe Shrestha et al., 2025; Diliberti et al., 2025)

บทความนี้เป็นบทความวิชาการเชิงสังเคราะห์ มีเป้าหมายเพื่อจัดระบบองค์ความรู้และเสนอกรอบแนวคิด AI-STORY ในฐานะรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิดสำหรับการบูรณาการ GenAI ใน การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนชนบท มิได้มุ่งทดสอบผลเชิงประจักษ์ในภาคสนาม คุณูปการของบทความอยู่ที่การเสนอกรอบประเมินที่เชื่อมโยงบริบทโรงเรียนชนบท การพัฒนาวิชาชีพครู และธรรมาภิบาลของ GenAI เข้าด้วยกัน โดยช่วยขยับคำถามจาก “ครูใช้ AI ได้หรือไม่” ไปสู่ “การใช้ AI ได้รับ การออกแบบสนับสนุน ตรวจสอบ ทดลองใช้ และประเมินผลด้วยหลักฐานเพียงใด”

วัตถุประสงค์ของบทความ

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ด้าน GenAI กับการพัฒนาวิชาชีพครูในบริบทโรงเรียนชนบท

2. เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างทางวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้จริง จริยธรรม และผลลัพธ์ต่อผู้เรียน

3.เพื่อนำเสนอกรอบแนวคิด AI-STORY ในฐานะรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิดสำหรับ

ตรวจสอบการบูรณาการ GenAI ในการออกแบบการอบรมครู การวิจัยเชิงประจักษ์ และการกำหนดนโยบายทางการศึกษา

วิธีการสังเคราะห์วรรณกรรม

1. แนวทางการทบทวนวรรณกรรมและการสังเคราะห์เชิงมโนทัศน์

การศึกษาใช้การทบทวนวรรณกรรมแบบมุ่งเป้า (Targeted Literature Review) ร่วมกับการสังเคราะห์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Synthesis) เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระบบองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการ GenAI ในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนชนบท แหล่งข้อมูลถูกจัดกลุ่มเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ GenAI ทางการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครู บริบทโรงเรียนชนบท ความฉลาดรู้ด้าน AI และจริยธรรมกับธรรมาภิบาล AI

2. ขอบเขตและเกณฑ์การคัดเลือกวรรณกรรม

การคัดเลือกวรรณกรรมใช้เกณฑ์ความเกี่ยวข้องกับ 5 ประเด็นหลักดังกล่าว โดยครอบคลุมงานวิจัย เอกสารนโยบาย และงานฐานทฤษฎีในช่วง ค.ศ. 2020–2025 ทั้งนี้ งานที่เกี่ยวข้องกับ GenAI ทางการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครูโดยตรงให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับวรรณกรรมในช่วง ค.ศ. 2023–2025 เนื่องจากเป็นช่วงที่การใช้ GenAI ในการศึกษาเริ่มขยายตัวอย่างชัดเจน ส่วนงานก่อนปี 2023 ใช้ในฐานะหลักฐานสนับสนุนด้านทฤษฎี ความฉลาดรู้ด้าน AI การพัฒนาวิชาชีพครู และจริยธรรม AI งานที่กล่าวถึง AI โดยไม่เชื่อมโยงกับการศึกษา การพัฒนาครู หรือบริบทโรงเรียนชนบทไม่นำมาใช้เป็นหลักฐานหลักในการสังเคราะห์

3. การจัดชั้นหลักฐานเพื่อการสังเคราะห์

เพื่อป้องกันการตีความเกินขอบเขตข้อมูล วรรณกรรมถูกจัดลำดับเป็น 3 ชั้นหลักฐาน ได้แก่ หลักฐานโดยตรงจากงานวิจัยเกี่ยวกับ GenAI และการพัฒนาครู หลักฐานเชิงบริบทเกี่ยวกับโรงเรียนชนบทและความเหลื่อมล้ำดิจิทัล และหลักฐานเชิงทฤษฎีหรือนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูและธรรมาภิบาล AI การจัดชั้นหลักฐานช่วยให้การสร้างกรอบแนวคิดมีความโปร่งใส และแยกได้ว่าข้อสรุปใดตั้งอยู่บนงานวิจัยโดยตรง ข้อสรุปใดเป็นการอนุมานจากบริบทหรือทฤษฎี

ตารางที่ 1 แนวทางจัดชั้นหลักฐานสำหรับการสังเคราะห์รูปแบบการประเมินเชิงแนวคิด AI-STORY

ชั้นหลักฐาน	ลักษณะหลักฐาน	บทบาทต่อกรอบ AI-STORY
หลักฐานโดยตรง	งานวิจัยที่ศึกษาการใช้ GenAI กับครูหรือผู้เรียน	ระบุองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ การตรวจสอบผลลัพธ์ และสมรรถนะครู
หลักฐานเชิงบริบท	งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนชนบท ความเหลื่อมล้ำดิจิทัล และข้อจำกัดทรัพยากร	กำหนดเงื่อนไขการนำไปใช้จริงให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่
หลักฐานเชิงทฤษฎี/นโยบาย	ทฤษฎี TPD, TPACK, Social Constructivism, Human-in-the-loop AI และเอกสารนโยบาย AI	ให้ฐานเหตุผลด้านการออกแบบ การกำกับดูแล และการประเมินผล

4. เกณฑ์ความน่าเชื่อถือของการสังเคราะห์

การสังเคราะห์นี้แยกระหว่างหลักฐานที่อธิบายศักยภาพของเทคโนโลยีกับหลักฐานที่ยืนยันคุณค่าทางการเรียนรู้อย่างชัดเจน งานที่รายงานว่าครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อ GenAI หรือสร้างสื่อได้เร็วขึ้นยังไม่เพียงพอที่จะสรุปว่าเกิดผลต่อคุณภาพการสอนหรือผลลัพธ์ของผู้เรียน หากไม่มีข้อมูลการใช้จริง การตรวจสอบคุณภาพ และหลักฐานจากชั้นเรียนประกอบ

การตีความหลักฐานจึงใช้หลักความระมัดระวัง 3 ประการ ได้แก่ 1) ให้ความสำคัญกับเส้นทางจากการอบรมครูไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ 2) พิจารณาบริบทชนบทเป็นเงื่อนไขตั้งต้นของการออกแบบ และ 3) แยกผลลัพธ์ของครู ทรัพยากร และผู้เรียนออกจากกัน เพื่อไม่เหมารวมว่า การผลิตสื่อได้มากขึ้นเท่ากับการเรียนรู้ที่ดีขึ้นโดยอัตโนมัติ

ผลการสังเคราะห์วรรณกรรม

1. ฐานวรรณกรรมและข้อสังเคราะห์สำคัญ

GenAI สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ได้หลายด้าน เช่น การออกแบบบทเรียน การผลิตสื่อ การสร้างตัวอย่าง การตั้งคำถาม และการปรับระดับภาษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน อย่างไรก็ตาม คุณค่า

ทางการศึกษาจะเกิดขึ้นเมื่อครูกำหนดเป้าหมายการสอนได้ชัด ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และปรับผลลัพธ์ให้เหมาะกับวัย ภาษา และบริบทของผู้เรียน (UNESCO, 2023; OECD, 2025; Prilop et al., 2025; Lakhe Shrestha et al., 2025)

ในมิติการพัฒนาวิชาชีพครู งานวิจัยชี้ว่าการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องมีจุดเน้นทางเนื้อหา การเรียนรู้เชิงรุก ความต่อเนื่อง การทำงานร่วมกัน และการเชื่อมโยงกับชั้นเรียนจริง (Desimone, 2009; Darling-Hammond et al., 2017; Guskey, 2002; Sims et al., 2023) เมื่อนำหลักการนี้มาใช้กับ GenAI การอบรมครูจึงไม่ควรจบที่การสาธิตเครื่องมือ แต่ควรพาครูออกแบบ ทดลองใช้ สะท้อนคิด และปรับปรุงการสอนจากหลักฐาน

ในบริบทชนบท ข้อจำกัดด้านอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ เวลา ภาระงาน และความโดดเดี่ยวทางวิชาชีพ ทำให้การนำ GenAI ไปใช้ต้องมีระบบสนับสนุนเฉพาะ การออกแบบที่ไม่คำนึงถึงข้อจำกัดเหล่านี้อาจเพิ่มความเหลื่อมล้ำ เพราะโรงเรียนที่มีทรัพยากรมากย่อมได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กหรือพื้นที่ห่างไกล (Glover et al., 2016; Kormos & Wisdom, 2021; Kim & Wargo, 2025; López Costa, 2025)

อีกประเด็นสำคัญคือความฉลาดรู้ด้าน AI และการออกแบบคำสั่ง ครูต้องเข้าใจทั้งความสามารถและข้อจำกัดของระบบ เช่น ความคลาดเคลื่อนของข้อมูล อคติ ความไม่โปร่งใสของแหล่งอ้างอิง และความเสี่ยงด้านข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก หลักการ Responsible AI จึงต้องถูกแปลงเป็นคำถามตรวจสอบที่ครูใช้ได้จริง (Long & Magerko, 2020; Hwang et al., 2023; Adams et al., 2023; Nguyen et al., 2023)

2. ฐานทฤษฎีรองรับรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิด AI-STORY

กรอบ AI-STORY พัฒนาจากฐานทฤษฎี 3 กลุ่ม ได้แก่ TPACK, Social Constructivism และ Human-in-the-loop AI ฐานทฤษฎีเหล่านี้ทำให้กรอบแนวคิดครอบคลุมทั้งมิติเทคโนโลยี มิติ การเรียนรู้ของครู และมิติจริยธรรมในการกำกับระบบอัจฉริยะอย่างเป็นระบบ

TPACK ช่วยให้ GenAI ถูกมองเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ด้านเทคโนโลยีที่ต้องหลอมรวมกับความรู้ด้านเนื้อหาและการสอน ไม่ใช่เครื่องมือที่แยกจากหลักสูตรและผู้เรียน (Mishra & Koehler, 2006; Mishra et al., 2023)

Social Constructivism อธิบายว่าการเรียนรู้ของครูเกิดจากการแลกเปลี่ยนความหมาย การทดลองใช้ การสะท้อนคิด และการหนุนเสริมจากเพื่อนร่วมวิชาชีพหรือพี่เลี้ยง (Vygotsky, 1978; Wenger, 1998)

Human-in-the-loop AI ทำให้ครูยังคงเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดต่อความถูกต้อง ความเหมาะสม และผลกระทบต่อผู้เรียน จึงเป็นฐานสำคัญของขั้น Optimize, Run และ Yield (Amershi et al., 2019; Shneiderman, 2020; Fajardo-Ramos et al., 2025)

3. ช่องว่างเชิงสังเคราะห์ของวรรณกรรม

จากการสังเคราะห์พบช่องว่าง 5 ประการ ได้แก่ 1) งานจำนวนมากยังอธิบายศักยภาพของ GenAI แต่มีหลักฐานจำกัดเกี่ยวกับการใช้ต่อเนื่องในชั้นเรียนชนบท 2) การเชื่อมโยงทักษะ AI กับบริบทโรงเรียนยังไม่ชัด 3) การบูรณาการทฤษฎีการพัฒนาวิชาชีพครูกับ GenAI ยังไม่เป็นระบบ 4) จริยธรรมยังอยู่ในระดับหลักการมากกว่าการปฏิบัติ และ 5) หลักฐานด้านผลลัพธ์ของผู้เรียนและความยั่งยืนยังมีน้อย (Adams et al., 2023; Nguyen et al., 2023; Diliberti et al., 2025; Prilop et al., 2025)

4. การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดและรูปแบบเดิม

เมื่อเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีอยู่ AI-STORY ไม่ได้พยายามแทนที่กรอบเดิม แต่ทำหน้าที่เสริมในมิติการประเมินกระบวนการบูรณาการ GenAI ใน การพัฒนาครูชนบท โดยเฉพาะประเด็นการเชื่อมโยงบริบท จริยธรรม การทดลองใช้จริง และหลักฐานผลลัพธ์

ตารางที่ 2 จุดต่างเชิงบูรณาการของ AI-STORY เมื่อเทียบกับกรอบเดิม

กรอบเดิม	จุดเน้น	ข้อจำกัดเมื่อใช้กับ Rural GenAI-TPD	บทบาทของ AI-STORY
TPACK	การบูรณาการเทคโนโลยี เนื้อหา และการสอน	ยังไม่ระบุวงจรตรวจสอบจริยธรรมและผลลัพธ์จาก AI อย่างชัดเจน	เพิ่มลำดับการวิเคราะห์บริบท การปรับผลลัพธ์ และการประเมินหลักฐาน
TPD Models	คุณลักษณะการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ	ไม่ได้ออกแบบเฉพาะสถานการณ์ AI และข้อจำกัดโรงเรียนชนบท	ผสานการหนุนเสริมครูกับ Human-in-the-loop AI
AI Literacy	สมรรถนะการเข้าใจและใช้ AI	อาจเน้นสมรรถนะรายบุคคลมากกว่าการเปลี่ยนแปลงระดับห้องเรียน	แปลงสมรรถนะเป็นเกณฑ์ปฏิบัติและ การประเมินผล
Responsible AI	จริยธรรม ความโปร่งใส และความปลอดภัย	มักอยู่ในระดับหลักการกว้าง	ทำให้จริยธรรมเป็นคำถามตรวจสอบใน Optimize, Run และ Yield

5. การสังเคราะห์สถานะความรู้และช่องว่างเชิงประจักษ์ตามมิติ AI-STORY

เมื่อใช้ AI-STORY เป็นกรอบวิเคราะห์ พบว่าหลักฐานในแต่ละมิติมีความเข้มแข็งไม่เท่ากัน งานวิจัยเกี่ยวกับ GenAI และการพัฒนาครูมีจุดเด่นด้าน Identify, Scaffold และ Transform แต่งานกลุ่มนี้ยังมีหลักฐานจำกัดด้าน Run และ Yield ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนชนบทมีจุดแข็ง ด้าน Analyze แต่ยังขาดหลักฐานเกี่ยวกับการปรับผลลัพธ์จาก AI การตรวจสอบจริยธรรม การใช้จริง และผลลัพธ์ต่อผู้เรียน

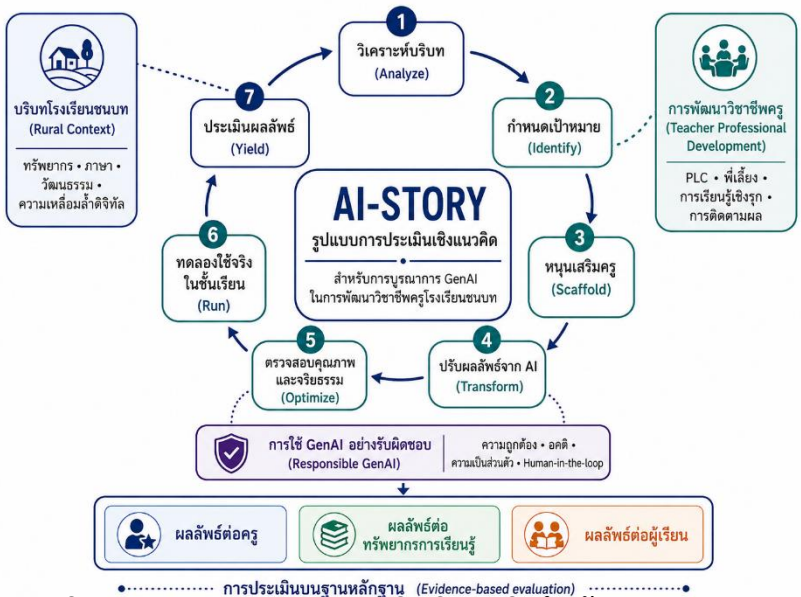
ตารางที่ 3 โปรไฟล์หลักฐานเชิงประเมินตามมิติของ AI-STORY ในบริบทครูชนบท

มิติ AI-STORY	สถานะหลักฐานที่พบ	ความหมายเชิงประเมิน	ข้อควรระวังในการนำไปใช้
Analyze	ค่อนข้างเข้มแข็งในงานวิจัยบริบทชนบท	ตรวจสอบบริบทจริงของโรงเรียนก่อนเลือกใช้ GenAI	ไม่ควรใช้ข้อมูลภาพรวมของพื้นที่แทนข้อมูลเฉพาะโรงเรียน
Identify	ปานกลางถึงสูง	เชื่อมโยง GenAI กับหลักสูตร เป้าหมายการเรียนรู้ และเป้าหมายพัฒนาครู	ไม่ควรเริ่มจากเครื่องมือก่อนกำหนดเป้าหมายการสอน
Scaffold	พบมากในงานวิจัยด้านการพัฒนาครู	ออกแบบพี่เลี้ยง ชุมชนวิชาชีพ คู่มือ หรือแบบฝึกปฏิบัติ	การอบรมเพียงครั้งเดียวไม่เพียงพอ
Transform	ยังอ่อนในงานวิจัยบริบทชนบท	ปรับผลลัพธ์จาก AI เป็นแผนการสอน กิจกรรม ใบงาน หรือสื่อ	ต้องปรับตามวัย ภาษา ระดับชั้น และห้องเรียนคละชั้น
Optimize	ยังพัฒนาไม่เต็มที่	ตรวจสอบความถูกต้อง อคติ ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม ความเป็นส่วนตัว และจริยธรรม	จริยธรรมต้องเป็นเกณฑ์ปฏิบัติ ไม่ใช่เพียงนโยบาย

มิติ AI-STORY	สถานะหลักฐานที่พบ	ความหมายเชิงประเมิน	ข้อควรระวังในการนำไปใช้
Run	หลักฐานยังจำกัด	ทดลองใช้ทรัพยากรที่พัฒนาด้วย GenAI ในชั้นเรียนจริง	หากยังไม่มีการใช้จริง ไม่ควรอ้างผลต่อคุณภาพการเรียนรู้
Yield	หลักฐานด้านผลลัพธ์ผู้เรียนยังมีน้อย	แยกผลลัพธ์เป็นระดับครู ทรัพยากร ผู้เรียน และความยั่งยืน	ความมั่นใจของครูไม่เท่ากับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

6. กรอบแนวคิด AI-STORY ในฐานะรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิด

เพื่อให้เห็นโครงสร้างของกรอบแนวคิดอย่างชัดเจน บทความนี้นำเสนอภาพที่ 1 ซึ่งแสดง AI-STORY ในฐานะรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิดสำหรับตรวจสอบคุณภาพของการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนชนบท กรอบดังกล่าวมิได้เสนอเป็นสูตรสำเร็จของการใช้เทคโนโลยี หากทำหน้าที่เป็นตรรกะการประเมินที่ช่วยให้ครู ผู้พัฒนาหลักสูตรอบรม และผู้กำหนดนโยบาย พิจารณาได้อย่างเป็นระบบว่าการนำ GenAI มาใช้มีความสอดคล้องกับบริบท เป้าหมายทางการเรียนรู้ การสนับสนุนครู การกำกับด้านจริยธรรม การใช้จริงในชั้นเรียน และหลักฐานผลลัพธ์เพียงใด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด AI-STORY: รูปแบบการประเมินเชิงแนวคิดสำหรับการบูรณาการ GenAI ในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนชนบท

ที่มา: ผู้เขียนสังเคราะห์จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู ทฤษฎี TPACK การเรียนรู้เชิงสังคม หลัก Human-in-the-loop AI จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ทางการศึกษา และบริบทความเหลื่อมล้ำดิจิทัลในโรงเรียนชนบท (Mishra & Koehler, 2006; Desimone, 2009; Amershi et al., 2019; Shneiderman, 2020; Kormos & Wisdom, 2021; Adams et al., 2023; Nguyen et al., 2023; Mishra et al., 2023)

ภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า AI-STORY ประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงประเมิน 7 มิติ ได้แก่ Analyze, Identify, Scaffold, Transform, Optimize, Run และ Yield ซึ่งเชื่อมโยงกันในลักษณะวงจรต่อเนื่อง มากกว่าจะเป็นลำดับขั้นตายตัวเชิงเส้น การออกแบบเช่นนี้สะท้อนแนวคิดสำคัญว่าการบูรณาการ GenAI ในการพัฒนาวิชาชีพครูไม่อาจพิจารณาเฉพาะการใช้เครื่องมือหรือความสามารถในการสร้างผลลัพธ์จาก AI ได้เท่านั้น แต่ต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบริบทโรงเรียน เป้าหมายการสอนการสนับสนุนครู การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผลลัพธ์อย่างเป็นองค์รวม

ในเชิงสาระ มิติแรกคือ Analyze ซึ่งมุ่งวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน ผู้เรียน ทรัพยากร ภาษา วัฒนธรรม และข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อการเลือกใช้เทคโนโลยี มิติที่สองคือ Identify ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายหลักสูตร เป้าหมายการเรียนรู้ และเป้าหมายการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างชัดเจน มิติที่สามคือ Scaffold ซึ่งเน้นการหนุนเสริมครูผ่านกลไก เช่น พี่เลี้ยง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตัวอย่างงาน และการติดตามหลังการอบรม มิติที่สี่คือ Transform ซึ่งครอบคลุมการปรับผลลัพธ์จาก AI ให้กลายเป็นสื่อ กิจกรรม หรือภาระงานที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของห้องเรียนจริง

จากนั้น Optimize ทำหน้าที่เป็นมิติสำคัญในการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความปลอดภัย อคติ และจริยธรรมของผลลัพธ์ที่ได้จาก AI ก่อนนำไปใช้จริง ขณะที่ Run มุ่งประเมินการทดลองใช้กิจกรรมหรือทรัพยากรดังกล่าวในชั้นเรียนจริง โดยเก็บหลักฐานจากการปฏิบัติ ส่วน Yield เป็นมิติที่ใช้ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับครู ระดับทรัพยากร การเรียนรู้ หรือระดับผู้เรียน พร้อมทั้งใช้ข้อมูลดังกล่าวย้อนกลับไปปรับปรุงการออกแบบในรอบต่อไป กรอบ AI-STORY จึงเป็นวงจรการประเมินที่เปิดให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มากกว่าจะเป็นแบบตรวจรายการที่ใช้เพียงครั้งเดียวแล้วสิ้นสุด

อีกประเด็นหนึ่งที่ภาพช่วยทำให้ชัดเจนขึ้นคือ การดำเนินการในแต่ละมิติไม่ได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยว แต่ตั้งอยู่บนฐานสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ (1) บริบทโรงเรียนชนบท ซึ่งครอบคลุมทรัพยากร ภาษา วัฒนธรรม และความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (2) การพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเน้นกระบวนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องผ่าน PLC, mentoring, active learning และ follow-up และ (3) การใช้ GenAI อย่างรับผิดชอบ ซึ่งครอบคลุมความถูกต้อง อคติ ความเป็นส่วนตัว และหลัก Human-in-the-loop เพื่อยืนยันว่าครูยังคงเป็นผู้รับผิดชอบต่อคุณภาพและความเหมาะสมของผลลัพธ์ที่สร้างขึ้นจาก AI

นอกจากนี้ กรอบดังกล่าวยังเสนอให้ประเมินผลลัพธ์อย่างน้อย 3 ระดับ ได้แก่ ผลลัพธ์ต่อครู ผลลัพธ์ต่อทรัพยากรการเรียนรู้ และผลลัพธ์ต่อผู้เรียน โดยยึดหลักการประเมินบนฐานหลักฐาน (evidence-based evaluation) แนวคิดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยป้องกันการสรุปผลเกินจริงว่าการใช้ AI เพียงอย่างเดียวจะนำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยไม่พิจารณาว่ามีการใช้จริง การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผลรองรับเพียงพอหรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่บทความนี้พยายามชี้ให้เห็นตลอดทั้งเรื่อง

จากกรอบแนวคิดในภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า AI-STORY มิได้ทำหน้าที่เป็นเพียงผังลำดับการใช้เครื่องมือ AI แต่เป็นตรรกะการประเมินที่ช่วยตั้งคำถามต่อคุณภาพของกระบวนการพัฒนาครูในแต่ละมิติ ดังนั้น ตารางที่ 4 จึงสรุปองค์ประกอบหลักของกรอบ AI-STORY พร้อมความหมายเชิงปฏิบัติและคำถามเชิงประเมินสำหรับใช้ในการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 4 องค์ประกอบหลักของรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิด AI-STORY และคำถามเชิงประเมิน

องค์ประกอบ	ความหมายเชิงปฏิบัติ	คำถามเชิงประเมิน
Analyze	วิเคราะห์บริบทโรงเรียน ผู้เรียน ทรัพยากร ภาษา วัฒนธรรม และข้อจำกัดของพื้นที่	ปัญหาการเรียนรู้และเงื่อนไขเชิงบริบทของโรงเรียนคืออะไร และมีผลต่อการเลือกใช้ GenAI อย่างไร
Identify	กำหนดเป้าหมายหลักสูตร ผลลัพธ์การเรียนรู้ และเป้าหมายการพัฒนาครู	การใช้ GenAI สนับสนุนเป้าหมายใด และเป้าหมายนั้นเชื่อมโยงกับหลักสูตรและผู้เรียนอย่างไร
Scaffold	หนุนเสริมครูผ่านพี่เลี้ยง ชุมชนวิชาชีพ ตัวอย่างงาน และการติดตามอย่างต่อเนื่อง	ครูได้รับการสนับสนุนเพียงพอหรือไม่ในการเรียนรู้ ทดลองใช้ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับ GenAI
Transform	ปรับผลลัพธ์จาก AI ให้เป็นสื่อ กิจกรรม ใบงาน หรือภาระงานที่เหมาะสมกับชั้นเรียนจริง	ผลลัพธ์จาก AI ได้รับการปรับให้เหมาะกับวัย ภาษา ระดับชั้น และบริบทของผู้เรียนแล้วหรือไม่

องค์ประกอบ	ความหมายเชิงปฏิบัติ	คำถามเชิงประเมิน
Optimize	ตรวจสอบความถูกต้อง อคติ ความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และจริยธรรม	มีหลักฐานเพียงพอหรือไม่ว่าเนื้อหาและทรัพยากรที่สร้างจาก AI มีความเหมาะสม ปลอดภัย และรับผิดชอบ
Run	ทดลองใช้จริงในชั้นเรียน เก็บข้อมูล และสังเกตกระบวนการเรียนรู้	เมื่อนำไปใช้จริงในชั้นเรียน กิจกรรมหรือทรัพยากรดังกล่าวส่งผลอย่างไรต่อการจัดการเรียนรู้
Yield	ประเมินผลลัพธ์ สะท้อนคิด เผยแพร่ทรัพยากร และปรับปรุงในรอบถัดไป	มีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อครู ทรัพยากร และผู้เรียนอย่างไร และข้อมูลดังกล่าวถูกใช้เพื่อพัฒนารอบถัดไปหรือไม่

ตารางที่ 4 ช่วยทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า องค์ประกอบทั้ง 7 ของ AI-STORY มิได้ทำหน้าที่เป็นเพียงชื่อเรียกลำดับขั้น หากแต่เป็นชุดของมิติประเมินที่สามารถใช้ตั้งคำถามต่อคุณภาพของการบูรณาการ GenAI ได้อย่างเป็นระบบ จุดแข็งของกรอบนี้อยู่ที่การผสานการวิเคราะห์บริบท การกำหนดเป้าหมาย การหนุนเสริมครู การปรับผลลัพธ์จาก AI การตรวจสอบจริยธรรม การใช้จริง และ การประเมินผลลัพธ์เข้าด้วยกัน ทำให้การพิจารณาคุณค่าของ GenAI ไม่หยุดอยู่เพียงความสามารถของเทคโนโลยี แต่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของครูและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจริงด้วย

กล่าวอีกนัยหนึ่ง AI-STORY ช่วยเปลี่ยนคำถามจาก “ครูใช้ AI ได้หรือไม่” ไปสู่ “การใช้ AI ในการพัฒนาวิชาชีพครูได้รับการออกแบบ สนับสนุน ตรวจสอบ ใช้จริง และประเมินผลด้วยหลักฐานเพียงใด” การเปลี่ยนกรอบคำถามเช่นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบริบทโรงเรียนชนบท ซึ่งข้อจำกัดด้านทรัพยากร ความเหลื่อมล้ำดิจิทัล และเงื่อนไขเฉพาะของพื้นที่ทำให้การนำเทคโนโลยีมาใช้จำเป็นต้องอาศัยความรอบคอบมากกว่าการขับเคลื่อนตามกระแสเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว

7. การใช้ AI-STORY เพื่อประเมินการบูรณาการ GenAI ในบริบทโรงเรียนชนบท

การใช้ AI-STORY ในโรงเรียนชนบทควรเริ่มจากปัญหาการเรียนรู้ที่แท้จริง ไม่ใช่เริ่มจากเครื่องมือ AI ที่กำลังเป็นกระแส ตัวอย่างเช่น โรงเรียนที่มีผู้เรียนอ่านไม่คล่องควรเริ่มจากข้อมูลระดับการอ่าน ความสนใจของเด็ก ภาษาถิ่น และสื่อที่เข้าถึงได้ จากนั้นจึงกำหนดว่า GenAI จะช่วยออกแบบ

นิทาน แบบฝึก หรือคำถามหลังอ่านในส่วนใด โดยครูต้องตรวจสอบความเหมาะสมทุกครั้ง (Glover et al., 2016; Kormos & Wisdom, 2021; López Costa, 2025)

ในระดับการพัฒนาครู หน่วยงานควรจัดอบรมแบบต่อเนื่อง มีพี่เลี้ยง มีการแลกเปลี่ยนผลงาน และมีภารกิจเชื่อมโยงกับชั้นเรียนจริง ไม่ควรใช้รูปแบบอบรมวันเดียวแล้วคาดหวังให้เกิด การเปลี่ยนแปลงเชิงลึก การเก็บหลักฐาน เช่น แผนการสอน บันทึกคำสั่ง AI ชิ้นงานผู้เรียน การสังเกตชั้นเรียน และบันทึกสะท้อนคิด จะทำให้การประเมินไม่หยุดที่ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม (Darling-Hammond et al., 2017; Diliberti et al., 2025; Sims et al., 2023)

ในระดับนโยบาย AI-STORY เสนอให้เปลี่ยนคำถามจาก “โรงเรียนมี AI ใช้หรือไม่” ไปสู่ “กระบวนการบูรณาการ GenAI ของครูมีความเหมาะสม ตรวจสอบได้ และก่อผลต่อการเรียนรู้จริงเพียงใด” คำถามนี้ช่วยลดความเสี่ยงของนโยบายที่ขับเคลื่อนด้วยกระแสเทคโนโลยีมากกว่าคุณภาพการเรียนรู้ (UNESCO, 2024; OECD, 2025; กระทรวงศึกษาธิการ, 2566; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568)

8. แนวทางแปลง AI-STORY สู่หลักสูตรอบรมครูชนบท

การประยุกต์ใช้ AI-STORY ในหลักสูตรอบรมครูควรออกแบบเป็นวงจรการเรียนรู้ต่อเนื่องอย่างน้อย 4 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนอบรม ระยะปฏิบัติการ ระยะตรวจสอบคุณภาพ และระยะติดตามหลังอบรม

ระยะก่อนอบรม ควรเก็บข้อมูลบริบทของโรงเรียน ได้แก่ สภาพการอ่านเขียนหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทรัพยากรดิจิทัลที่ใช้ได้จริง ความพร้อมของอินเทอร์เน็ต ภาระงานครู ลักษณะชั้นเรียนคละระดับ และข้อกังวลด้านจริยธรรมของผู้ปกครองหรือชุมชน ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ขั้น Analyze เป็นฐานสำหรับกำหนดกิจกรรมอบรมทั้งหมด (Glover et al., 2016; Kim & Wargo, 2025; López Costa, 2025)

ระยะปฏิบัติการ ควรเชื่อม Identify, Scaffold และ Transform เข้าด้วยกัน โดยให้ครูเลือกปัญหาการเรียนรู้จริงหนึ่งประเด็น ออกแบบคำสั่งสำหรับ GenAI ภายใต้เงื่อนไขของหลักสูตรและพัฒนาการของผู้เรียน แล้วปรับผลลัพธ์จาก AI เป็นแผนกิจกรรม ใบงาน เกณฑ์ประเมิน หรือสื่อที่ใช้ได้ในบริบทของตนเอง (Hwang et al., 2023; Long & Magerko, 2020; Mishra et al., 2023)

ระยะตรวจสอบคุณภาพ ควรกำหนดให้ Optimize เป็นด่านบังคับก่อนใช้จริง ครูควรตรวจสอบอย่างน้อย 6 ประเด็น ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมกับวัยและภาษา ความสอดคล้องกับหลักสูตร ความเป็นธรรมและการไม่ผลิตซ้ำอคติ ความปลอดภัยของข้อมูลผู้เรียน และความเป็นไปได้ภายใต้ทรัพยากรของโรงเรียน (Adams et al., 2023; Nguyen et al., 2023; กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2567)

ระยะติดตามหลังอบรม ควรเน้น Run และ Yield โดยให้ครูนำกิจกรรมไปทดลองใช้จริงอย่างน้อยหนึ่งครั้ง พร้อมเก็บหลักฐาน เช่น บันทึกการสอน ผลงานผู้เรียน แบบสังเกตพฤติกรรม ภาพถ่ายกิจกรรมโดยไม่เปิดเผยตัวตน บันทึกการปรับสื่อ และบันทึกสะท้อนคิดของครู หลักฐานเหล่านี้ควรถูกนำกลับมาวิเคราะห์ร่วมกันในชุมชนวิชาชีพ (Guskey, 2002; Darling-Hammond et al., 2017; Fajardo-Ramos et al., 2025)

อภิปรายผล

1. ภาพรวมของข้อค้นพบและบทบาทของ AI-STORY

ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่า GenAI มีศักยภาพในการสนับสนุน การพัฒนาวิชาชีพครูชนบท แต่คุณค่าดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีกรอบประเมินที่เชื่อมโยงบริบท เป้าหมาย การหนุนเสริม การปรับผลลัพธ์ จริยธรรม การใช้จริง และหลักฐานผลลัพธ์เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ (Prilop et al., 2025; Lakhe Shrestha et al., 2025; Diliberti et al., 2025) ดังแสดงในภาพที่ 1 ความโดดเด่นของ AI-STORY อยู่ที่การเชื่อมโยงตรรกะการประเมินกับบริบทโรงเรียนชนบทและการพัฒนาวิชาชีพครู ทำให้กรอบนี้ไม่เพียงเสนอองค์ประกอบของการใช้ GenAI แต่ยังเสนอเกณฑ์ในการพิจารณาคุณภาพของการใช้ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ

2. AI-STORY กับการขยายกรอบ TPACK ในบริบท GenAI

เมื่อพิจารณาผ่านเลนส์ของ TPACK กรอบ AI-STORY ขยายความหมายของความรู้ด้านเทคโนโลยีของครูจากการรู้จักเครื่องมือหรือคำสั่งสำเร็จรูป ไปสู่ความสามารถในการเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับเนื้อหา วิธีสอน และบริบทเฉพาะของผู้เรียน โดยเฉพาะในขั้น Identify และ Transform แนวทางนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของ Mishra และคณะ (2023) ที่ชี้ว่าในยุค GenAI ความรู้ด้านเทคโนโลยีของครูต้องไม่แยกขาดจากวิจารณญาณทางการสอน จุดเด่นของ AI-STORY คือการเพิ่มมิติ Analyze ซึ่งช่วยให้การบูรณาการเทคโนโลยีไม่ละเลยปัจจัยเชิงโครงสร้างของโรงเรียนชนบท เช่น ทรัพยากรจำกัด ความโดดเดี่ยวทางวิชาชีพ และความเหลื่อมล้ำดิจิทัล

3. AI-STORY กับการพัฒนาวิชาชีพครูชนบท

ในมิติการพัฒนาวิชาชีพครู ขั้น Scaffold ของ AI-STORY สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกันทางสังคมและแนวคิดชุมชนการปฏิบัติทางวิชาชีพ เพราะเน้นว่าการเรียนรู้ของครูไม่ได้เกิดจากการอบรมเชิงบรรยายเพียงครั้งเดียว แต่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ การได้รับคำแนะนำจากพี่เลี้ยง และการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง (Vygotsky, 1978; Wenger, 1998) แนวทางนี้ยังสอดคล้องกับหลักการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งให้ความสำคัญกับ ความต่อเนื่อง การเรียนรู้เชิงรุก และการเชื่อมโยงกับห้องเรียนจริง (Desimone, 2009; Darling-Hammond et al., 2017; Sims et al., 2023)

4. AI-STORY กับจริยธรรม AI และหลัก Human-in-the-loop

ประเด็นสำคัญอีกด้านคือช่องว่างระหว่างหลักการจริยธรรม AI กับการปฏิบัติจริงของครูในชั้นเรียน กรอบ AI-STORY พยายามแปลงหลักการ Responsible AI ให้เป็นเกณฑ์ปฏิบัติในขั้น Optimize โดยเน้นการตรวจสอบความถูกต้อง อคติ ความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และ ความเหมาะสมของสื่อหรือกิจกรรมที่สร้างขึ้นจาก AI การผสานแนวคิด Human-in-the-loop AI ทำให้ครูยังคงเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการกำกับคุณภาพของผลลัพธ์จากระบบอัจฉริยะ ไม่ใช่ปล่อยให้ผลลัพธ์จาก AI ถูกนำไปใช้โดยขาดการพิจารณาทางวิชาชีพ (Amershi et al., 2019; Shneiderman, 2020; Fajardo-Ramos et al., 2025)

5. AI-STORY กับการประเมินผลลัพธ์หลายระดับ

ท้ายที่สุด การแยกผลลัพธ์เป็นหลายระดับในขั้น Yield ถือเป็นจุดสำคัญของกรอบ AI-STORY เพราะช่วยป้องกันการสรุปผลแบบเหมารวมว่าสื่อที่สร้างได้เร็วขึ้นหรือความมั่นใจของครูที่เพิ่มขึ้นเท่ากับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดีขึ้นโดยอัตโนมัติ กรอบนี้จึงเสนอให้ประเมินผลลัพธ์อย่างน้อย 3 ระดับ ได้แก่ ผลลัพธ์ต่อครู ผลลัพธ์ต่อทรัพยากรการเรียนรู้ และผลลัพธ์ต่อผู้เรียน แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินการพัฒนาวิชาชีพครูของ Guskey (2002) ซึ่งเน้นว่า การประเมินไม่ควรหยุดอยู่ที่ความพึงพอใจหรือทัศนคติ แต่ควรเชื่อมโยงไปถึงการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติและผลลัพธ์ของผู้เรียน

ข้อเสนอเชิงนโยบายและการวิจัยเพื่อยกระดับการบูรณาการ GenAI

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ประการแรก หน่วยงานการศึกษาควรออกแบบหลักสูตรพัฒนาครูโดยเริ่มจากปัญหา การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง แทนการเริ่มจากเครื่องมือทางเทคโนโลยี การกำหนดโจทย์จากบริบทจริงของโรงเรียนจะช่วยให้การใช้ GenAI เชื่อมโยงกับหลักสูตรและคุณภาพการจัดการเรียนรู้มากขึ้น

ประการที่สอง ควรสร้างระบบสนับสนุนที่ต่อเนื่อง เช่น ระบบพี่เลี้ยง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการติดตามหลังอบรม เพื่อช่วยให้ครูชนบทไม่ต้องเรียนรู้และทดลองใช้เทคโนโลยีอย่างโดดเดี่ยว

ประการที่สาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจใช้ AI-STORY เป็นกรอบตรวจสอบคุณภาพ การบูรณาการ GenAI ทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ โดยเน้นหลักฐานจากชิ้นเรียนและผลลัพธ์ของผู้เรียนมากกว่าการนับจำนวนกิจกรรมอบรมหรือจำนวนเครื่องมือที่นำมาใช้

2. ข้อเสนอเชิงการวิจัย

การวิจัยระยะต่อไปควรมุ่งเน้นผลเชิงประจักษ์มากขึ้น โดยใช้วิธีการวิจัยที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง เช่น การวิจัยเชิงออกแบบ การวิจัยกึ่งทดลอง หรือกรณีศึกษาเชิงลึก เพื่อประเมินสมรรถนะครู คุณภาพสื่อ ความปลอดภัยทางจริยธรรม ผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ และความยั่งยืนของโครงการ

นอกจากนี้ งานวิจัยควรก้าวข้ามการสำรวจทัศนคติหรือความพร้อมของครู ไปสู่การติดตามกระบวนการครบวงจร ตั้งแต่การอบรม การออกแบบคำสั่ง AI การปรับผลผลิตเป็นกิจกรรม การตรวจสอบคุณภาพ การนำไปใช้จริง และการประเมินหลักฐานผลลัพธ์ในชั้นเรียนจริง

ในด้านตัวชี้วัด ควรแยกการประเมินออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับครู เช่น AI literacy วิจารณญาณทางการสอน และความมั่นใจเชิงเหตุผล 2) ระดับทรัพยากร เช่น คุณภาพแผนการสอน ใบงาน และความสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น และ 3) ระดับผู้เรียน เช่น การมีส่วนร่วม ผลงาน ความเข้าใจเนื้อหา และพัฒนาการด้านการอ่านเขียน

ข้อจำกัดของการสังเคราะห์

ข้อจำกัดสำคัญของบทความนี้คือเป็นการสังเคราะห์เชิงมโนทัศน์ มิใช่การทดสอบภาคสนามกรอบ AI-STORY จึงยังต้องได้รับการตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ในบริบทโรงเรียนชนบทจริง นอกจากนี้ วรรณกรรมด้าน Rural GenAI-TPD โดยตรงยังมีจำนวนจำกัด จึงไม่ควรสรุปเกินจริงว่า GenAI จะยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยอัตโนมัติ (Diliberti et al., 2025; Kim & Wargo, 2025; López Costa, 2025)

อีกข้อจำกัดหนึ่งคือบริบทของโรงเรียนชนบทมีความแตกต่างกันมาก ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน และความพร้อมของบุคลากร การนำกรอบนี้ไปใช้จึงต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะ ไม่ควรใช้เป็นแบบตรวจรายการแบบแข็งตัวโดยไม่พิจารณาเงื่อนไขพื้นที่

บทสรุป

บทความนี้เสนอว่า GenAI ไม่ใช่คำตอบสำเร็จรูปสำหรับการพัฒนาวิชาชีพครูในพื้นที่ชนบท และไม่ควรถูกลดบทบาทให้เป็นเพียงเครื่องมือผลิตแผนการสอนหรือสื่อการเรียนรู้ คุณค่าของ GenAI จะเกิดขึ้นเมื่อครูบูรณาการเทคโนโลยีอย่างมีเหตุผล ตรวจสอบได้ มีจริยธรรม และเชื่อมโยงกับหลักฐานจากการใช้จริงในชั้นเรียน

กรอบ AI-STORY ซึ่งประกอบด้วย Analyze, Identify, Scaffold, Transform, Optimize, Run และ Yield ถูกนำเสนอในฐานะรูปแบบการประเมินเชิงแนวคิดสำหรับตรวจสอบกระบวนการ

บูรณาการ GenAI ในบริบทชนบท จุดแข็งของกรอบนี้คือการเชื่อมโยงบริบทของโรงเรียน เป้าหมายหลักสูตร การสนับสนุนครู การปรับผลลัพธ์จาก AI การตรวจสอบจริยธรรม การทดลองใช้จริง และ การประเมินผลลัพธ์หลายระดับ

องค์ความรู้ใหม่ของบทความนี้คือการเปลี่ยนคำถามจาก “ครูใช้ AI ได้หรือไม่” ไปสู่ “การบูรณาการ GenAI ในการพัฒนาวิชาชีพครูมีความเหมาะสม ตรวจสอบได้ และก่อผลต่อการเรียนรู้จริงเพียงใด” คำถามนี้ช่วยให้การใช้ AI ในโรงเรียนชนบทขับเคลื่อนด้วยหลักฐาน ความรับผิดชอบทางวิชาชีพ และความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ มากกว่ากระแสเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2567). *แนวทางประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีธรรมาภิบาลสำหรับองค์กร*. ศูนย์ธรรมาภิบาลปัญญาประดิษฐ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). *คู่มือการใช้ AI สำหรับครู นักเรียน โรงเรียน และผู้ปกครองในประเทศไทย พ.ศ. 2568*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). *การประยุกต์ใช้ AI ในการจัดการเรียนรู้: ตัวอย่างแนวปฏิบัติของต่างประเทศ*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Adams, C., Pente, P., Lemermeyer, G., & Rockwell, G. (2023). Ethical principles for artificial intelligence in K–12 education. *Computers and Education: Artificial Intelligence, 4*, Article 100131. https://doi.org/10.1016/j.caeai.2023.100131

Amershi, S., Weld, D., Vorvoreanu, M., Fourney, A., Nushi, B., Collisson, P., Suh, J., Iqbal, S., Bennett, P. N., Inkpen, K., Teevan, J., Kikin-Gil, R., & Horvitz, E. (2019). Guidelines for human-AI interaction. In *Proceedings of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1–13). Association for Computing Machinery. https://doi.org/10.1145/3290605.3300233

Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.

Desimone, L. M. (2009). Improving impact studies of teachers’ professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher, 38*(3), 181–199. https://doi.org/10.3102/0013189X08331140

Diliberti, M. K., Lake, R. J., & Weiner, S. R. (2025). *More districts are training teachers on artificial intelligence: Findings from the American School District Panel*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA956-31.html

Fajardo-Ramos, D. C., Chiappe, A., & Mella-Norambuena, J. (2025). Human-in-the-loop assessment with AI: Implications for teacher education in Ibero- American universities. *Frontiers in Education, 10*, Article 1710992. https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1710992

Glover, T. A., Nugent, G. C., Chumney, F. L., Ihlo, T., Shapiro, E. S., Guard, K., Koziol, N., & Bovaird, J. (2016). Investigating rural teachers' professional development, instructional knowledge, and classroom practice. *Journal of Research in Rural Education, 31*(3), 1–16. https://jrre.psu.edu/sites/default/files/2019-08/31-3.pdf

Guskey, T. R. (2002). Does it make a difference? Evaluating professional development. *Educational Leadership, 59*(6), 45–51.

Hwang, Y., Lee, J. H., & Shin, D. (2023). *What is prompt literacy? An exploratory study of language learners' development of new literacy skill using generative AI*. arXiv. https://arxiv.org/abs/2311.05373

Kim, J., & Wargo, E. (2025). Empowering educational leaders for AI integration in rural STEM education: Challenges and strategies. *Frontiers in Education, 10*, Article 1567698. https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1567698

Kormos, E., & Wisdom, K. (2021). Rural schools and the digital divide: Technology in the learning experience and challenges to integration. *Theory & Practice in Rural Education, 11*(1), 25–39. https://doi.org/10.3776/tpre.2021.v11n1p25-39

Lakhe Shrestha, B. L., Dahal, N., Hasan, M. K., Paudel, S., & Kapar, H. (2025). Generative AI on professional development: A narrative inquiry using TPACK framework. *Frontiers in Education, 10*, Article 1550773. https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1550773

Long, D., & Magerko, B. (2020). What is AI literacy? Competencies and design considerations. In *Proceedings of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. Association for Computing Machinery. https://doi.org/10.1145/3313831.3376727

López Costa, M. (2025). Artificial intelligence and data literacy in rural schools' teaching practices: Knowledge, use, and challenges. *Education Sciences, 15*(3), Article 352. https://doi.org/10.3390/educsci15030352

Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record, 108*(6), 1017–1054. https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x

Mishra, P., Warr, M., & Islam, R. (2023). TPACK in the age of ChatGPT and generative AI. *Journal of Digital Learning in Teacher Education, 39*(4) , 235– 251. https://doi.org/10.1080/21532974.2023.2247480

Nguyen, A., Ngo, H. N., Hong, Y., Dang, B., & Nguyen, B.-P. T. (2023). Ethical principles for artificial intelligence in education. *Education and Information Technologies, 28*(4), 4221–4241. https://doi.org/10.1007/s10639-022-11316-w

OECD. (2025). *AI adoption in the education system: International insights and policy considerations for Italy* (OECD Artificial Intelligence Papers No. 52). OECD Publishing.

Prilop, C. N., Mah, D.-K., Jacobsen, L. J., Hansen, R. R., Weber, K. E., & Hoya, F. (2025). Generative AI in teacher education: Educators' perceptions of transformative potentials and the triadic nature of AI literacy explored through AI-enhanced methods. *Computers and Education: Artificial Intelligence, 9*, Article 100471. https://doi.org/10.1016/j.caeai.2025.100471

Shneiderman, B. (2020). Human-centered artificial intelligence: Reliable, safe and trustworthy. *International Journal of Human-Computer Interaction, 36*(6), 495–504.

Sims, S., Fletcher-Wood, H., O'Mara-Eves, A., Cottingham, S., Stansfield, C., Goodrich, J., Van Herwegen, J., & Anders, J. (2025). Effective teacher professional development: New theory and a meta-analytic test. *Review of Educational Research, 95*(2), 213–254. https://doi.org/10.3102/00346543231217480

UNESCO. (2023). *Guidance for generative AI in education and research*. UNESCO.

UNESCO. (2024). *AI competency framework for teachers*. UNESCO.

U.S. Department of Education. (2023). *Artificial intelligence and the future of teaching and learning: Insights and recommendations*.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge University Press.